

Handläggare: Lars B Strand
Tfn: 508 09 023

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Budgetunderlag för år 2005 och inriktning för 2006 och 2007

Förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningens förslag till budgetunderlag godkännes och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ylva Tengblad
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Utbyggnaden av förskoleverksamheten fortsätter samtidigt som barngruppernas storlek successivt minskas. Skolororganisationen och äldreomsorgen anpassas till förändrad befolkningsstruktur. Utbyggnad av gruppboheter för funktionshindrade planeras. En ökad efterfrågan på försörjningsstöd och insatser för missbrukare befaras. Det miljöarbete som påbörjats kommer att fortsätta i enlighet med stadens miljöprogram. Arbetet för att minska sjukfrånvaron fortsätter. Stadsdelsförvaltningen anser det positivt med översyn av resursfördelningen till stadsdelsnämnderna, men stora förändringar kan kräva övergångsregler.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsmiljö och planering i samarbete med ekonomiavdelningen och efter samråd med övriga avdelningar. Information har lämnats i förvaltningsgruppen den 16 februari 2004.

Bakgrund

Enligt kommunallagen skall kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret skall alltid utgöra periodens första år. Nämndernas budgetunderlag skall enligt stadsledningskontorets anvisningar under respektive inriktningsmål redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten de kommande åren. Utgångspunkten är beslutad plan för år 2005 i kommunfullmäktiges budget för år 2004.

Förvaltningarnas budgetunderlag ska lämnas in till stadsledningskontorets finansavdelning senast den 18 februari. Stadsdelsnämnden skall senast den 4 mars lämna in budgetunderlaget till kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Minska barngruppernas storlek inom förskoleverksamheten

Arbetet att minska barngruppernas storlek inom förskolan påbörjades under 2003. Stadsdelen har sammanlagt minskat barngruppernas storlek med 29 barn under året. I utgångsläget hade stadsdelen en genomsnittlig gruppstorlek på 17,2 barn i 65 avdelningar. En minskning med två barn per grupp leder således till en genomsnittliga gruppstorlek på 15,2 barn. Det innebär att antalet platser ska minska med 130. Eftersom en minskning nu har genomförts med 29 platser återstår att minska med 101 under planperioden. Minskningen kommer att ske successivt men med hänsyn till efterfrågan och enheternas lokala förutsättningar. För att klara såväl barnomsorgsgarantin som målet att minska barngruppernas storlek kommer stadsdelen att fortsätta att utöka sin förskoleverksamhet.

Utvecklingen av antalet barn/elever i kommunal verksamhet

Under planperioden kommer antalet förskolebarn att öka samtidigt som antalet grundskolebarn minskar enligt USK befolkningsprognos hösten 2003.

År 2003 var 2 154 barn i åldrarna 1-5 år i stadsdelsområdet inskrivna i förskola. Av de inskrivna hade 54 % plats i kommunal verksamhet. Av alla barn i åldersgruppen var 80 % inskrivna i förskola. Denna andel är en minskning jämfört med tidigare år. Om vi utgår ifrån samma andel kommer 2 391 barn att ha förskoleplats år 2007. Med oförändrad fördelning mellan kommunal och enskild förskola kommer 1 299 barn att ha kommunal förskoleplats år 2007, en ökning med 121 barn under perioden.

Under år 2003 har stadsdelsförvaltningen startat fem nya barngrupper. För att möta det ökande behovet av förskoleplatser och fortsätta att minska gruppstorleken planerar stadsdelsförvaltningen ytterligare fem barngrupper under år 2004. Under planperioden behövs ytterligare nio till tio grupper för att klara det totala behovet.

Skolorganisation

På motsvarande sätt beräknas att 2 488 barn eller 67 % av de barn som bor på Norrmalm kommer gå i kommunal skola på Norrmalm år 2005. Härtill kommer Adolf Fredriks musikklasser, judiska klasser i Vasa Real och internationella klasser i Rödabergsskolan som har en kommunövergripande intagning. År 2003 gick 1 478 elever från andra stadsdelar och 522 elever från andra kommuner i Norrmalms skolor. Av dessa gick 976 i Adolf Fredriks musikklasser, 281 i Rödabergsskolan och 201 i Vasa Real. Jämfört med år 2002 har det skett en minskning av antalet elever med 57.

Stadsdelsförvaltningen genomför stadsdelsnämndens inriktningsbeslut om en ändrad skolorganisation. En utgångspunkt i detta beslut är att elevkapaciteten i stadsdelens skolor ska minska med 300 platser fram till år 2010. Kapaciteten i stadsdelens skolor är nu 4 745 platser och prognosen visar på ett behov av 4 418 platser år 2007. Enligt den reviderade befolkningsprognosen ökar elevantalet något mot planeringsperiodens slut.

Inriktningsbeslutet innebär att den verksamhet som skolorna nu har i friliggande lokaler om möjligt ska inrymmas i skolornas huvudbyggnader. Därefter kan dessa friliggande lokaler antingen användas för att bygga ut förskoleverksamheten eller avvecklas. Om förändringar i enlighet med inriktningsärende kan genomföras innebär det att ca 2,5 mnr av skolornas nuvarande lokalkostnader kan överföras till förskoleverksamheten eller inbesparas. Å andra sidan kommer ombyggnader i ett par av skolorna att erfordras när skolbarnomsorg ska inrymmas i huvudbyggnaden. Sådana ombyggnader kan medföra hyreshöjningar eller direkta kostnader på stadsdelens budget. Hur stor nettobesparingen av denna omläggning blir under perioden och på längre sikt har ännu inte kunnat beräknas. På längre sikt bör enligt stadsdelsförvaltningens mening en F-9 – skola byggas på Norra Stationsområdet för att även ersätta Karlbergsskolans lokaler.

Den framtida äldreomsorgen***Äldreboende***

Befolkningsutvecklingen för pensionärer framgår av 2003 års befolkningsprognos från USK.

Antalet invånare över 80 år, som har de största behoven av äldreomsorg, minskar med 255 till år 2005. Antalet pensionärer mellan 70 och 80 år minskar också under perioden.

Minskade behov av äldreomsorg har medfört avveckling av två äldreboenden inom stadsdelen, Nya Hemmet och Gustav Vasa Hemmet. Under 2004 sker platsminskning genom avveckling av tvåbäddsrum inom Sabbatsbergsbyn.

En ombyggnad planeras av Magnoliagården plan 2 till ett modernt boende med fullgod standard. Det innebär att antalet platser minskar med 24. Ombyggnaden är planerad till 2005.

Fortsatt äldreboendeplanering

Inventeringen av stadens äldreboenden visade att några av Norrmalms äldreboenden har en standard som är otillräcklig och att förbättringar inte kan genomföras utan mycket omfattande ombyggnationer. Enligt stadsdelsförvaltningens mening kan ett jämförelsevis bättre boende och större kostnadseffektivitet åstadkommas vid nybyggnad. Ett modernt äldreboende bör därför tas med i programarbetet för bebyggelsen på Norra Stationsområdet för att delvis ersätta nuvarande platser.

Stadsdelsförvaltningen kommer att fortsätta att anpassa antalet äldreboendeplatser efter behov och efterfrågan. Andelen äldre i befolkningen men även andra faktorer, som t.ex. attityder, vårdstruktur och finansiering, påverkar efterfrågan. Tillgången på lägenheter i det ordinarie bostadsbeståndet med god tillgänglighet, standard och närservice har stor betydelse för den framtida efterfrågan på äldreboende.

Utveckling av hemtjänsten för att möta framtida behov

Hemtjänsten ska utformas för att underlätta för äldre att bo kvar hemma även med omfattande omvårdnadsbehov. Verksamheten inriktas på att utveckla kompetensen, arbetsorganisationen och specialisering på olika uppgifter i takt med att behoven ökar. Samarbetet med landstinget är en viktig förutsättning.

Utbyggnad av verksamheter inom omsorg om funktionshindrade.

För utvecklingsstörda som hör till stadsdelen bedömer förvaltningen behovet av nya lägenheter i gruppboendestäder till 15. Härtill kommer behov av 7 s.k. ytterlägenheter för personer med Aspergers syndrom. 10 lägenheter i gruppboendestäder planeras vid Norra Bantorget och ytterligare 10 i Sabbatsbergsområdet. Förvaltningen har endast 4 platser i daglig verksamhet i egen regi. Överväganden pågår att utöka denna verksamhet under perioden.

För psykiskt funktionshindrade beräknas behovet av nya bostäder till 15. I samband med det fortsatta detaljplanearbetet för Sabbatsbergsområdet, etapp 1, finns goda förutsättningar att planera in åtminstone 10 av dessa. En annan lösning för de återstående 5 måste presenteras under planperioden. Arbetsverksamheterna för psykiskt funktionshindrade har under år 2004 koncentrerats till Nya verkstan.

Ekonomisk utveckling

Handikappomsorgen redovisade år 2003 ett underskott på 12,7 mnkr. Det är framförallt kostnaderna för gruppboende och daglig verksamhet som har ökat. Förvaltningen anser att den pågående översynen av resursfördelningsmodellen för handikappomsorgen bör prioriteras av staden.

Socialpsykiatrien redovisade år 2003 ett underskott om 2,8 mnkr. Underskottet beror på ökade kostnader för externa placeringar. Det finns problem vad gäller samverkan med landstinget kring kostnader för personer med omfattande vård- och omsorgsbehov. Budgeterade medel kommer inte att vara tillräckliga under planperioden sett utifrån dagens situation. En nationell samordnare arbetar dock med en översyn av psykiatriens resursbehov bl.a. i form av fler slutenvårdsplatser samt förslag till lagändringar och förtydligande av gällande lagstiftning.

Samverkan med landstinget

Samverkansöverkommelserna mellan Östermalms, Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar samt landstinget ska revideras under år 2004. Syftet är att underlätta det konkreta samarbetet och även klargöra betalningsansvaret för vissa typer av ärenden. Efter en period av omorganisationer och brister i kontinuiteten finns bättre förutsättningar för att samverkan ska komma igång igen.

Andra strategiska frågor

I samhället sker överlag en ökning av narkotikamissbruket varför en fortsatt ökning av antalet klienter är trolig. En ökande konsumtion av alkohol kommer sannolikt att leda till ökat missbruk vilket i sin tur ökar efterfrågan på behandling. Klienter med s.k. dubbeldiagnoser blir allt fler. De kommer att behöva långvariga och kostnadskrävande behandlingar och boendeformer.

Medarbetarna

Den fortsatta utbyggnaden av förskoleverksamheten medför rekryteringsbehov. Stadens insatser för att stödja stadsdelarnas samarbete med lärarhögskolan är mycket viktiga.

En förutsättning för att kunna rekrytera kompetenta medarbetare är att stadsdelens verksamheter kan erbjuda utvecklande och stimulerande arbete där möjligheterna till inflytande och påverkan i det dagliga arbetet är goda. Satsningarna på ledarutveckling

och chefsförsörjning ska fortsätta under perioden, dels inom förvaltningen och dels med deltagande i ledarutbildningar som drivs av kompetensfonden.

Medel kommer att sökas från Kompetensfonden när det gäller olika utvecklingsprojekt ex arbetsorganisationsfrågor.

Tillsammans med försäkringskassan, arbetsförmedlingen och företagshälsovården inleds ett samarbete i syfte att hitta möjligheter för äldre arbetstagare, som riskerar att få lämna sitt förvärvsarbete i förtid.

Arbetet med att få ner sjukfrånvaron inriktas på hälsofrämjande åtgärder och tidig rehabilitering. Hälsonätverk startas inom förvaltningen. Samarbetet med försäkringskassan och företagshälsovården vidareutvecklas och särskilda satsningar kommer att riktas till olika grupper.

I samband med bokslutsarbetet görs en löneanalys som tar hänsyn till en rad omvärldsfaktorer. Analysen ligger sedan till grund för förvaltningens prioriteringar inför kommande löneöversynsförhandlingar.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Stadsdelsförvaltningen deltar i detaljplanearbetet för bostadsbebyggelse i Sabbatsbergsområdet. Vidare följs planeringen av bebyggelse på Norra Bantorget. Förvaltningen har ett samarbete med företagarföreningar inom stadsdelsområdet. Det lokala näringslivsarbetet liksom City i Samverkan fördjupas under planperioden. Ansökningar om torghandel, enklare bygglov, markupplåtelser och utskänkningstillstånd behandlas med hänsyn till såväl de boendes intressen som till önskemålet om ett välfungerande näringsliv inom stadsdelen.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Det miljöarbete som påbörjats kommer under treårsperioden att fortsätta. För varje verksamhetsår upprättas ett lokalt miljöprogram baserat på stadens miljöprogram 2002-2006. Detta följs upp årligen i verksamhetsberättelsen.

Under den kommande treårsperioden koncentreras miljöarbetet på

Transporter och resor (Samverkan för hållbart resande)

- verka för bilpooler i stadsdelen
- delta i cykelkampanjer
- arbeta förvaltningsövergripande med barns skolväg
- lansera s k "vandrande skolbuss" för att minska skjutsandet med bil
- arbeta för hållbara resvanor och transportlösningar i exploateringsområden (Norra Stationsområdet)

Närmiljö

- stödja gårdsprocesser för gårdsgrupper på Norrmalm (Grönskande levande gårdar och närsamhällen) i syfte att öka delaktigheten i närmiljön och på så sätt skapa ett intresse för miljöfrågor i vardagen
- delta i miljöstrategiskt samarbete kring exploatering av nya områden som Norra Stationsområdet

Fastighetsnära källsortering

- Samarbete med renhållningsförvaltningen för att ta fram en policy för fastighetsnära källsortering samt bidra till att denna policy får spridning i stadsdelen

Miljödiplomering av företag

- Verka för att små och medelstora företag i stadsdelen påbörjar ett miljöstyrningsarbete genom att miljödiplomera sig i samarbete med Stockholms stads Miljöcentrum för företag

Internt miljöarbete

- Ställa miljökrav vid upphandlingar
- Höja kunskapen om hur skadliga kemikalier kan undvikas
- Höja kunskapen om ekologiskt producerad mat och därigenom öka andelen inköpta livsmedel som är ekologiskt producerade
- Minska energianvändningen dels genom förändrat beteende i vardagen och dels genom energieffektivisering

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

I stadsdelsnämndens demokratiberedning fortsätter arbetet för att öka ungdomarnas intresse för stadsdelen och möjligheter att påverka utvecklingen politiskt, t.ex. genom medborgarförslag till stadsdelsnämnden. Nya initiativ för att öka deltagandet i nämndens öppna sammanträden kommer att prövas.

Arbetet med att minska antalet bidragstagare med behov av ekonomiskt bistånd

Norrmalms stadsdelsförvaltning har redan under 2002 uppfyllt målsättningen att halvera antalet hushåll med ekonomiskt bistånd. De personer som i januari 2004 uppbär ekonomiskt bistånd är i många fall svårare att få till självförsörjning än tidigare år.

Arbetsförmedlingen varslar om förändrat arbetssätt och minskat stöd till arbetssökande vilket sannolikt medför ökade behov av insatser från stadsdelsförvaltningens sida.

Jämställdhet och mångfald

För att öka mångfalden på chefs-, specialist- och handläggarnivåer lyfter stadsdelsförvaltningen fram behovet av ökad mångfald vid annonsering och i rekryteringsprocessen. Ökat individuellt inflytande över arbetstider och arbetsorganisation underlättar rekrytering och ökar jämställdhet och mångfalden i kompetensförsörjningen.

Förvaltningen har studerat planer inom andra organisationer men funnit få exempel på möjliga andra utvecklingsbara mål och konkreta åtgärder. En sammanställning av budgetunderlaget i staden bör ligga till grund för ett utvecklingsprojekt med stöd av kompetensfonden.

Ta ansvar för ekonomin

Översyn av system för resursfördelning

För närvarande pågår en översyn av resursfördelningsmodellerna för huvuddelen av verksamhetsområdena. Avsikten är att dessa nya modeller skall tillämpas fr.o.m. budget 2005. I vilken utsträckning detta kommer att påverka budgettilldelningen till nämnden är ännu inte känt. Om förslagen innebär omfattande förändringar förutsätts att någon form av övergångsregler kommer att gälla.

SPO

Stadens politiska organisation har setts över och i december 2003 överlämnades en slutrapport. I rapporten föreslås bl.a. stadsdelsnämndernas ansvar för lokala driftfrågor skall stärkas. Rapporten remissbehandlas under våren 2004.

Omstrukturering av äldreomsorgen

Nämnden har under 2003 påbörjat arbetet med omstrukturering av äldreomsorgen genom att lägga ner två äldreboende; Gustav Vasa hemmet och Nya Hemmet. Äldreomsorgen uppnådde år 2003 totalt sett ett resultat inom budget men utförarsidan har sammantaget ett betydande underskott och flera enheter redovisar stora underskott. Omstruktureringsarbetet måste fortsätta under perioden.

Norrmalms stadsdelsnämnd har begärt att servicehusen Dalagatan och Riddarsporren hus B ska omstruktureras till seniorboende med hyresrätt. Under våren 2004 beräknas kommunstyrelsen besluta om vilka servicehus i staden som ska omstruktureras. En budget i balans för nämnden förutsätter att kommunstyrelsen beslutar enligt nämndens förslag och att omvandlingen kan ske skyndsamt.

Fysisk verksamhet

Norrmalms stadsdel innefattar de centrala delarna av Stockholm. Detta innebär hög belastning men också en hög ambitionsnivå. I verksamhetsplan för 2004 har avsatts 5,0 mnkr mer än tilldelat för verksamhetsområdet. Resurser måste alltså tas från andra verksamheter för att finansiera den fysiska verksamheten. Förvaltningen anser att hänsyn

måste tas till stadsdelens särskilda förutsättningar i förslaget till nytt resursfördelnings-system.

Driftkostnadskonsekvenser av investeringar

För nämnden är det av stor betydelse att få delta i beslutsprocessen kring sådana investeringar som andra nämnder beslutar om där stadsdelsnämnden sedan svarar för driftkostnaderna. Nuvarande ordning är otillfredsställande och förvaltningen tillstyrker de förslag som lämnats i ärendet om förändrad budgetordning för Stockholms stad vad gäller kostnads- och intäktskonsekvenser för en annan nämnd vid investeringar.

Hyresutjämning för grundskola och skolbarnsomsorg

För grundskolor ägda av stadens egna bolag infördes 2002 ett nytt hyresutjämningsystem med självkostnadshyra. I samband därmed infördes en särskild ersättning avseende år 2002 t.o.m. 2004 för de stadsdelsnämnder där systemet med självkostnadshyra medförde en negativ budgetkonsekvens större än 2,0 mnkr. I budget för 2002 beslutades även att en förnyad översyn ska göras av ersättningen vid periodens slut.

Norrmalms stadsdelsnämnd har i enlighet med detta erhållit 3,0 mnkr i hyreskompensation per år, men 2005 upphör denna särskilda ersättning och totalt ca 8 mnkr måste omfördelas till att täcka de höga hyreskostnaderna. Förvaltningen anser att en förnyad översyn bör göras och särskild hänsyn tas till de svårigheter som gäller för effektivt lokalutnyttjande i de s.k. palatsskolorna.

Förväntade förändringar jämfört med kommunfullmäktiges plan för år 2005

Budgetunderlagen ska inrymmas i beslutad plan för 2005. Vad gäller prestationer baserar sig plan för 2005 på antalet prestationer i september 2002. Enligt stadsledningskontorets anvisningar ska prestationsförändringar inte redovisas på blanketten. Jämfört med plan för 2005 bedömer förvaltningen att några andra förändringar än prestationsförändringar, förändringar av resursfördelningssystem och politiska prioriteringar inte i nuläget kan redovisas.

Bilaga

Stadsledningskontorets blankett